

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția. Joi și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiin, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 80 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe pătariul IV. Octombrie-Novembre-December al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfârșit cu ultima Septembrie 1894, să-și înnoască abonamentul, pentru-că altfel expeditura va fi silită a sista expedarea fôii.

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

Sibiin, 12 Oct. 1894.

Ministrul Hieronymi s'a pronunțat de nou în comisiunea financiară a dietei între altele și despre legea electorală și despre cestiunea română sau cum i a plăcut ministrului a-i dice, despre „agitațiunile de naționalitate.”

El a dice, că despre „agitațiunile de naționalitate” e de prisos a vorbi ađi, căci în Ardél liniștea e mai mare acum, ca ori și când mai înainte.

Așa crede să vede guvernul și prezentăză acesta liniște ca un triumf al politice sale față de români, care s'a manifestat în cele două acte principale: disolvarea comitetului nostru național, procesul memorandumului și întemnițarea comitetului.

Să cercetăm însă lucrul puțin mai de aproape. Să vedem, ce e liniștea, de care suntem noi părtași.

Să pôte și noi credem, că ministrul sub agitațiuni de naționalitate din Ardél înțelege manifestațiunile poporului român, ce le-a făcut el la ultima

conferență națională și la diferitele procese politice mai mari, cu deosebire la procesul memorandumului. Dacă ministrul pe aceste le ține de agitațiuni și încetarea lor de un timp încôce o numesc liniște, fie-i pe voie și se dicem și noi cu el, e liniște în Ardél, dar e liniște pentru-că poporul român acum decurând n'a aflat de oportun și de lipsă a face manifestațiuni. Prin actele amintite mai sus ale guvernului negreșit, că românii au fost greu loviți, n'au fost însă striviți în sens politicesc. Ei trebuie bine să chibzuiescă, cum și ce e de făcut, ca să pôtă sustine mai departe lupta cu magiarismul cutropitor și când vor afla de lipsă și trebuință să vor manifesta în sens național, ca și mai nainte. Atunci apoi „liniștea” dlui Hieronymi va fi spulberată, ca pléva în vânt, deși va intra în activitate gendarmeria și toate forțele statului.

De acesta să vede, că are temă și ministrul, căci unul dintre motivele sale de a spori gendarmeria a dice, că sunt și mișcările românilor din Ardél. Ei, dacă liniștea ar fi așa de sigură, cum dice ministrul, ce lipsă ar fi și de sporirea gendarmeriei? Afirmarea ministrului cu liniștea este deci mai mult o frasă gôlă, o afirmare fără base tari.

Cu totul altfel ar suna asigurările unui ministru unguresc despre liniștea din Ardél, dacă ele ar fi basate pe o adevărată mulțumire. Când un ministru ar puté să raporteze în dietă, că românii din Ardél sunt liniștiți, pentru-că sunt mulțumiți; i-a mulțumit guvernul, dându-le în consonanță cu pretensiunea timpului modern, toate drepturile. ce le compet ca popor al patriei; i-a mulțumit făcându-le parte dréptă din acele favoruri, ce le compet în măsura numerică și în măsura în care contribue cu sângele și avutul lor la susținerea patriei comune — când un ministru ar puté să raporteze astfel, acest raport l'ar puté considera de triumf laudabil al său, de un triumf spre binele și fericirea patriei.

Atunci ar fi liniște adevărată și durabilă în Ardél, căci ar fi basată pe o îndestulare reală și naturală a noastră. Când însă se va afla în Ungaria un ministru, respective un guvern, care să producă liniștea adevărată între români și în genere între toate naționalitățile, ér nu „liniștea” cu picióre de nisip a dlui Hieronymi? Pôte nici când de sine, de bunăvoie, ci mai mult sub forța împrejurărilor. Viitorul ne va arêta.

Revista politică.

În ședința comisiunii financiare a camerei deputaților din 22 Octobrie n. ținută sub presiul lui Coloman Széll s'a atins și cestiunea națională și cea a reformei electorale.

D. Pázmándy sustine, că deslegarea radicală a cestiunii naționale este neamênaver necesară.

F. Horánszky dice, că călătoria ce ministrul a făcut mai ađi vară în părțile ardelen e fost o mare greșală. Mare greșală a fost și aceea, că în delegațiuni s'au făcut amenințări și că cu cestiunea naționalităților s'au adus în legătură revisiunea legii electorale, care însă este necesară din puncte de vedere generale regnicolare. Vorbitorul doresce, ca guvernul să signalizeze în formă concretă acele dispozițiuni, cari le ține necesare spre lecuirea necasurilor, ce se arată pe terenul naționalităților.

Hegedüs este de părere, că discutarea marilor cestiuni atinse de Pázmándy aici în comisiune nu duc la scop. Atât în cestiunea naționalităților, cât și în cestiunea electorală trebuie să procedem cu cea mai mare precauțiune.

Ministrul de interne Carol Hieronymi declară, că referitoriu la revisiunea legii electorale ađi pôte spune numai atâtă, că se ocupă permanent de acesta cestiune. Referitoriu la trebile naționalităților, ađi nu se pôte vorbi de agitațiuni și escitațiuni în părțile ardelen; acolo spiritele de

mult n'au fost așa liniștite ca ađi. Retoritoriu la legea naționalităților părerea individuală a vorbitorului este, că n'ar ținea de motivată schimbarea ei, ci părerea sa este, ca dispozițiunile necesare să se ia în cadrele legilor de reforme.

Lui Horánszky îi răspunde, că cu ocasiunea călătoriei sale ardelen a spus numai decât în ăia primă alegătorilor sei, că de ce a fost el condus în această călătorie a sa. N'a imbiat nimănui nimic nici cu un cuvânt. O astfel de representațiune, cu care s'ar fi putut dimitte în pertractări preste tot el nu recunôce. Ținta călătoriei sale a fost dobândirea de informațiuni personale și cu ocasiunea acestei călătorii a sale a câștigat astfel nemijlocite informațiuni prețioase, încât nici când n'a avut cauză a-i păré rău de acesta, ci numai decât cum îi vor permite împregiurările va repeta această călătorie. Legea electorală nu vorbitorul a adus-o în legătură cu naționalitățile ci din contră în enunțațiunile sale repetite el a accentuat că între unele ținuturi ale Ungariei censul cauzăză disparități cu mult mai mari ca între Ungaria și Transilvania; a pune dară acest cens pe base egale o pretind puncte de vedere generale.

Referentul Albert Berzeviczy este de o părere cu ministrul în cestiunea naționalităților; după a sa părere mijlocele deslegării corecte a cestiunii naționalităților să află în reforma administrațiunii și în legile instrucțiunii publice.

Inainte de sfârșirea ședinței camerei ungare dela 20 Oct. deputatul Péchy, a interpelat guvernul în privința avantagiilor acordate grânelor române, cari stabilesc o concurență în detrimentul morilor unguresci. Werkerle a promis, că va răspunde îndată ce va avé datele necesare: însă pôte să declare chiar de acum, că importul grânelor străine pentru măcinare nu constituie un privilegiu pentru ărecari mori; toate morile din Ungaria pot să facă același lucru.

FOIȚA.

Cugetări.

Lumea este scôlă, fenomenele dintr'însa prelegere, ér omul este scolaru.

Prelegerea naturii nu o poți stndia pe deplin nici când.

Cartea este cheia prin care poți intra mai sigur pe ușa ce duce la sciință. Ai cheia la mână, folosește-o.

Mintea e ca ferul, căci precum acesta se ruginesce nefind pus în lucrare, așa și mintea se timpesce.

Dacă ai talent, de ce să-l lași să dormă, ér tu cu densus se disparti în negura nesciinței?

Precum un cuțit, cu cât este mai ascuțit, cu atât te poți folosi mai bine de el, său pentru a tăia pâinea cu care se alini fômea unui om serman, său se verși sânge.

Mă apropiu de un om, ce pare a fi un schelet înfășurat în o piele, ce are se cadă când de când, dacă va sufla un vânt cam târșor. Auđindu-i cuvintele am esclamat, „Cine și-ar fi închipuit, ca între acești păreși ce stau gata a cădea în ruină, să stea ascuns un tesacr atât de prețios?! Barêm de nu s'ar dărîma casa, căci atunci se va nimici și tesaurul cel scump!”

Precum aurul așa și talentul au lipsă de intevenirea unui alt factor ca să-l scôtă la lumină, căci altmintrea aurul rămâne îngropat în pământ, ér talentul se îngropă de odată cu corpul.

Până nu se observă splendôrea aurului e căleat în picióre, ér după aceea ajunge în palatelele regilor, aceeași se pôte întempla și ômenilor geniali.

Cel neînvățat nu pôte judecă pe cel mai învățat decât el, și numai pe cel ce e cu el într'un grad egal de cultură, său e superior lui.

Până când cineva se lipesc pe lângă materie îngrigindu-se numai de corp se vede

că e predominant de acesta, ér cel ce desprețind materia se lipesc pe lângă cele spirituale, acesta e predominant de spirit.

Dela cei predominii de materie nu poți ascepta ceva mai sublim, ci toate au se fie dure ca însăși materia.

Când omenimea va ajunge a privi materia numai de un instrument pentru ajungerea unor scopuri mai sublim dictate de spirit, atunci se va înălța la demnitatea ce-i compete.

Cel ce difere în cuvintele, faptele, ideile, principiile sau planurile sale de a celor ce-l încungiuță, e sau invidiat sau batjosorit.

Inainte-ți stau două căi deschise, pe una mergi cătră glorie, însă vieța îți va fi mai nêgră decât mormântul cel rece, după môrte însă vei fi viu înaintea lumii. Pe alta urci la fericire. Însă înainte de a porni să te desbraci de gândul a strînge averi, sau a-ți câștiga glorie. Alege-ți una din acestea căi, căci cu două nu poți fi.

Când îmi voi fi îndeplinit cursul activității, cât nu a-și avé nimic de făcut, la

ce să mai trăiesc? Au numai ca să mânc și să béu?!

Precum copilului pentru ca să facă ce doresci, sau îi promiți, sau îl ameninți, așa se purcede și față de omenimea încă nematură, căci ea e reprezentată prin un singur individ.

Copilul dacă a crescut să așteptă, ca să-și aibă de couducătoriu consciința, ér dela omenimea matură iubirea de virtute.

Dacă înainte-ți, ca distribuitoriu al meritelor, și-ar sta trei indiviđi: Unul a făcut fapte mari și bune pentru o fericire eternă. Al doilea pentru un renume, ér al treilea din iubirea cătră virtute. Primul e cel mai pretensiv, el doresce o plată eternă, al doilea e mai puțin pretensiv, el se mulțamesce, cu renumele, care duréză cât și omenimea, ér al treilea nu e de loc pretensiv, căci el făcând binele nu s'a cugetat la remunerațiune. Tu căru din acești trei i-ai da cel mai mare merit?

(Va urma).

Faptul, că făinele unguresci n'au putut fi exportate în anul trecut, se explică prin dificultățile opuse la importarea acestor făinării în Germania, care cerea certificate de origină și care lovia chiar în import cu amende. Îndată-ce importul făinelor unguresci în Germania a devenit posibil, obstacolul principal al acestor făinării a dispărut. Însă dacă exportul nu s'a mărit, cauzele sunt concurența străină și alte împrejurări.

„Prețul redus al grâului este un rău, ce nu-l putem remedia singuri noi. Nu putem să urcăm prețurile „asupra grâului, nici să închidem țera noastră pentru a o păzi de concurența lumii întregi. Singurul remediu ar fi „sporirea consumațiunii interioare“.

Ministrul speră, că dacă dezvoltarea economică a Ungariei va continua, comerțul grânelor ungare se va putea baza pe consumațiunea interioară.

„Budapesti Hirlap“ aduce scirea, că guvernul unguresc se ocupă serios cu gândul disolvării camerei. Bărbații de încredere ai guvernului — ȋice numita fôia — sunt deja mobilizați, de a se informa în toate părțile țării despre șansele, ce-ar putea să aibă. Guvernul intenționează a disolva camera mai curând decât ar expira periodul electoral, și a fixa alegerile pe timpul iernii (1895) în speranța că legea fizică a frigului va demonstra în contra opoziției, ăr nu în contra partidei guvernamentale.

Agentii guvernului unguresc în străinătate, voiageu-rii Ováry și Pázmándy, primesc o bună lecție dela ȋiarul frances „Soir“ dela 14 Octobrie. Etă ce ȋice fôia francesă:

Sunt câteva săptămēni de când magiarii, cari de altmîntrelea la ei acasă stimēză fôrte puțin presa din străinătate, se pâr a fi nelinisiți de opiniunea apusului asupra tiranicului lor sistem de guvernare. Dni Pázmándy și Ováry au fost trimiși oficios, să ne edifice asupra stărilor din Transilvania. Cu multă sîrguință și cu patriotic devotament ei întrebunțēză toate mijlocele ... pentru a ne arăta în colorii cu totul nōuē pe popōrele, cari luptă în acea nenorocită țēră (Transilvania). Ei plantēză noi arbori genealogici, a căror umbră face pe magiari să viețuiescă, ăr pe slavi și latini să se înegrēscă. Etă nisce copilării, cari nu prea par a fi adus până acum succese considerabile campaniei magiare.

Timpul e fôrte rău ales. Sunt câte-va luni numai dela procesul Memorandului, câte-va săptămāni dela scandalōsa condamnarea d-rului Lucaciu...

Deși magiarii vorbesc o limbă aglutinantă, ceea ce se scrie la ei, trece peste granițe și are o valōre documentală mai mare, decât toate broșurile francese, italiene și germane, pe cari le publică ei cu scop de-a se desvinovăți de intențiunile de tiranie, ce li-se dau.

La scrisōrea generalului Tūr, la articolii d-lui Pázmándy, la conferențele d-lui Ováry, este de ajuns să răspundem cu următoarele puține rēnduri estrase din „Magyar Hirlap“, organ principal din Budapesta:

„Ce păcat, că frumōsa instituție a tragerii în țapă, s'a cassat. Că cestiunea română s'ar rezolva în grabă. Și nu ar fi ôre un superb și delicios spectacol pentru noi, a vedē capetele șefilor valachi în vîrfuri de țepe, vâpsite cu tricolor valachi!“

Aceste fără îndoială, sunt flori retorice, dar pentru a afla specimene din această floră dispărută în Europa trebuie să mergi până la Danubiu, unde ea este cultivată de strēnepoții lui Atila.

Faimele despre crisa ministerială în Sērbia se confirmă, dar se sustine,

că se va termina fără sguđuri în sistemul politiceei urmate până acum Cu reconstruirea cabinetului va fi încredințat ărăși Nicolaevici. Svonul, că Vla din Georgevici ar fi destinat la postul de ministru-președinte, e nebasat. Georgevici e eminent politician, dar între împregiurările actuale nu se simte lipsa, de-a fi chemat în locul lui Nicolaevici — Se mai vorbește, că va fi încredințat cu formarea cabinetului Nicola Cristici, bărbatul de stat îmbătrānit în serviciul casei Obrenovici, dar nici acest svon nu are apariția realității. Cristici numai în acel cas ar lua asupra-și acēsta misiune, când ar amenința periclu iminent, ori ar trebui rezolvate cestiuni încurcate, cari numai după sistemul lui Alecsandru cel Mare ar putea fi rezolvate; acum însă e ordine și liniște 'n țēră, ăr bătrēnul politician, doritoriu și el de liniște, nu are poftă de-a se pune în frutea guvernului. Apoi și de altcum Cristici face statului său escelente servicii în consiliul de stat, unde cu greu ar pute fi supliniți prin altul.

Încât pentru ceilalți membri ai cabinetului Nicolaevici, ȋiarul guvernamentului „Lakonitos“ spune, că afară de Antonovici, și Iovanovici, va repăși din cabinet și ministrul actual de finanțe Vucatin Petrovici.

S'a anunțat, că deja China s'a gândit să ofere pacea Japoniei, — și acēsta scire e confirmată aȋ de ȋiarele strēine. Decāt — oferta Chinei a în pagubă; Japonia n'a primit-o.

Sunt două cauze, pentru care Japonia n'a primit să între în tratativele de pace oferite.

Mai întāiu, nu le a convenit iaponezilor condițiile de pace oferite de chinezi: plata unei despăgubiri de războiu și recunōscerea neatărnării Coreei. Guvernul japonez mai pretinde pe lāngă acestea și cedarea insulei Formoza.

Al doilea motiv, pentru care Japonia a refusat să între în tratative a fost, că oferta de pace din partea Chinei i s'a făcut în urma mijlocirei diplomației engleze.

Japonia nu vrea să admită o astfel de mijlocire. Ea pretinde ca guvernul chinez să se adreseze direct la Hierosima, unde se află acum reședința guvernului.

Cu toate acestea, japonezii ar trebui să fie aȋ fôrte mulțămii că li-se ofere ocazia de a încheia o pace favorabilă.

În adevăr, cu apropierea iernei, ei nu s'ar putea gândi la continuarea războiului fără a-și pune în rizic toate avantajile dobāndite până astāȋ.

În Coreea deja acum e fôrte frig, ăr în Mancuria iarna va fi absolut insuportabilă pentru iaponezi, obicinuți cum sunt cu clima blāndă și aprōpe tropică din țara lor.

La Mukden temperatura scade une-ori până la 40 de grade sub zero, ăr drumurile în Mancuria întregă sunt de obicei cu totul impracticabile în lunile de iarnă.

Afară de acēsta, peste cel mult patru sau cinci săptămāni, întregul țerm apusan al golfului Laiotong va fi înghețat până la douăzeci de miluri dela uscat. Ast-fel că o armată iaponeză care ar opera din Coreea spre Mukden sau Peking, s'ar găsi cu totul despărțită de Iaponia; de ôre-ce retragerea i-ar fi tăiată.

Cu un cuvēnt, iarna ar fi și de astă-dată, în tocmăi ca și la 1812, când cu invazia lui Napoleon în Rusia, un aliat al celui atacat și un teribil dușman al năvălitorului și s'ar putea prea lesne întēmpla ca iaponezii, până aȋ atāt de fēriciți în operațiile lor războinice, să-și găsēscă la Mukden Moscva și în retragerea lor să dea și ei peste o catastrofă a la Beresina.

Noutăți.

Parastas. Precum aflăm, Duminecă în 9/21 Octobrie c. când s'a împlinit anul dela încetarea din viețā a regretatului Dr. Ioan Crișanu, protopresbiter, asesor consistorial, profesor la seminarul „Andreian“ din Sibiu, director la șola civilă de fete a Asociațiunii etc. s'a sērbat întru amintirea lui în biserica gr.-ort. din suburbiul iosefin de aici parastas. Au servit ca preoți la slugba d-zeescă d nii: Demetriu Cuntan, profesor seminarial de cant, Ioan Ghibu, prof. seminarial și Petru Simtion, preot. Cântările bisericesci au fost executate de corul seminarial. Au asistat la cēremonie întristata familie a răposatului, mai multe familii române amice și alți inteligenți din Sibiu.

Învēțătorii nostri din Borgo-Prund. Eliseiu Dan, Paul Beșă și Iacob Onea, precum scrie „Kolozvār“ au fost pedepsiți pentru delict contra statului cu câte 5 fl. și cu pierderea salariilor pe timpul cāt au fost suspendați (vr'o jumētatē de an.) Totodată se restituiesc în posturile lor de până acum.

Seminarul român din Lipsca. Seminarul român din Lipsca își datorește existența în prima linie hotărērii lāudabile a dlui ministru Tache Ionescu, care, print'run proiect votat de cameră, i-a asigurat mijlocele de subsistență. Fapta dlui Tache Ionescu a mai fost sprijinită și de Academia română, apoi de dl profesor Hajdeu și d. Virgil Arion, inteligentul și activul secretar, pe atunci al ministeriului de instrucție publică.

Ast-fel la 21 Aprilie 1893 s'a deschis primul seminar român din Lipsca în strada Querstrasse 5, în apropiere de universitate, fiind recunoscut de acēsta ca institut privat al facultății de filosofie sub denumirea de: „Institut pentru limba română“.

Mulți se vor întreba, pōte, ce scop se urmărește prin înființarea acestui seminar pe lāngă universitatea germană din Lipsca?

Răspunsul dlui Weigand se resumă în următoarele;

Scopul seminarului este de a introduce pe studenți, fără deosebire de naționalitate în studiul limbei române ca să lucre înșiși teme din cadrul filologiei române. La acēstă ȋintă se ajunge prin prelegeri, prin exercițiul ce-l fac membrii seminarului și prin instrucțiune privată. Seminaristii primesc și premii pentru lucrările lor, pe cari le pot prezenta de mai înainte cu titlul de disertațiuni. Tipărirea lucrărilor primite se face pe cheltuiala seminarului. Pentru local și bibliotecă seminaristii nu plătesc nimic, și dacă la lucrările lor au nevoie de cărți, pe cari nu și le pot procura, seminarul le vine în ajutor.

În primul semestru (semestrul din vara anului 1893) seminarul a fost cercetat de 10 studenți și o dōmnă. Li s'a predat fonetica limbei române și în făcare Mercuri sēra se făceau exerciții comune în citirea de texte române. Spre acest scop seminaristii s'au servit mai ales de Chrestomatia dlui dr. Gaster, pentru limba veche română, și de revista „Șeșēțōrea“ (din Fălticeni) pentru literatura populară.

În semestrul de ēră 1893/94 seminarul era frecventat de 12 membri. S'a citit flecsiunea limbei române și s'au continuat exercițiile comune.

La începutul semestrului din vara anului 1894 numărul frecuentatorilor s'a mărit în așa măsură, încāt pentru 6 membri noi s'a înființat un curs pentru începători. S'au citit bucăți cu privire la elementul nou grec și albanez în raport cu limba română și s'au continuat în fiecare Mercuri sēra cu exercițiile.

Proces de presă. Procesul al 5-lea al „Foii Poporului“. intentat pentru articolul „Nu li-i sufletul curat“ din nr. 7 anul curent, s'a pertractat Marți în 23 Octobrie c. și s'a sēvērșit cu condamnarea alor doi acușai:

Dl George Moldovan, redactorul responsabil și autorul articolului încredinat, a fost osāndit la opt luni temniță de stat! — Dl Liviu Albini, proprietarul editor al foii, la două luni temniță ordinară! Iosif Marschall a fost achitat. Din cauțiunea foii se confięcă 300 fl. v. a.

Reuniunea română de musică din Sibiu. Își va ȋine adunarea generală Duminecă, în 16/28 Octobrie, 1894, la ôrele 11 a. m. în sala dela Musikverein. Obiectele de pertractat: 1. Raportul general. 2. Censurarea socotelilor. 3. Propuneri eventuale. 4. Alegerea comitetului.

Carte de șolă oprită. Ministrul unguresc de culte și instrucție a oprit din șolile Ungariei manualul dlui I. Manliu intitulat „Gramatica română“ ediția II și V, în Bucuresci.

Dl Dr. Gustav Weigand, învēțatul filolog și director al seminarului român din Lipsca, a scos de sub tipar al doilea volum din importanta sa lucrare asupra romānilor din Macedonia, intitulată: „Aromunii, cercetări etnografice, filologice și istorice asupra poporului așa numiților Macedo-romāni sau ȋințari“. Cartea e scrisă în limba germană și tratēză despre literatura populară a romānilor macedoneni. Dl Weigand a mai scos de sub tipar și un raport despre lucrările seminarului român din Lipsca.

Cărți funduare nōuē. Ministrul unguresc de justiție proiectēză înființarea, în timpul cel mai scurt a unor nōuē cărți funduare pe lāngă judecătorile de cerc din Ciachi-Gărbau, Mociu, B.-Almaș, Bozovicu, Miercurea și altele. Acestea se vor înființa probaail, în decursul anului viitor.

Rugăciuni pentru ȋarul. În Rusia s'au făcut rugăciuni pentru reînșnēțōșarea țarului. În Bulgaria în. c. s'a început o mișcare de a se face rugăciuni. În bisericile din Sofia erau să se ȋină rugăciuni în 22 l. c. — dar metropolitul a părăsit orașul și autoritățile civile au oprit preoțimea a înălța rugăciuni. Se ȋice, că acēsta dispozițiune o a luat consiliul de ministri.

Rectificare. În cuvēntul de deschidere al dlui Cosma publicat în numărul precedent, alinea a două, șirul penultim în loc de „conducerea“ s'a cules greșit „conlucrarea“, deci construcția întrēgă are să sune: „și cu ei împreună să participe la conducerea și înflōrirea patriei comune“.

Sinucidere. „Pester Lloyd“ publică scirea, că maiorul George Cerghedi dela regimentul de honveđi din Alba-Regală, om vēdūv, în etate de 45 ani, călătorind ȋilele acestuia la Pesta și aflānd acolo, că în curēnd are să fie pensionat, de desperare s'ar fi sinucis, aruncēndu-se de pe podul de lanț în Dunăre. Scirea o reproducem sub rezervă, deôrece n'am primit până acum nici o informațiune directă în privința acēsta.

Pumnalul lui Caserio. De când cu asasinarea președintelui Carnot merg bine afacerile unui cetățēn din Cetto, Guillaume Vaux, fabricant de cuțite, arme, etc. Dela Vaux a cumpērat Caserio pumnalul, cu care a omorīt pe președintele Carnot. Îndată-ce s'a auzit despre acēsta, Vaux a început să primēscă din totā lumea un potop de comānde de asemenea pumnale, căci fie-care vrea să aibă un souvenir. Armurierul din strada Gambetta în Cetto are însă numai o prāvālie mică și nu era în stare să satisfacă toate cererile. Și apoi el vēnduse arma lui Caserio fără să se fi uitat tocmăi bine la ea și nu putea da mușteriiilor un esemplar în tocmăi; el n'avea în prāvālie mii de pumnale și apoi acestea se deosebesc în mănere, teci, etc. Mușterii însă cereau un pumnal spaniol a la Caserio. Ce era de făcut? Mai întāiu negustorul vēndu pumnalele ce avea; apoi făcu comenzi la o fabrică în Spania, de unde adusesse odată modelul; în fine fu nevoit să angajeze și el 12 lucrători în atelierul seu spre a fabrica numai pumnale. Armurierul nu spune câte pumnale a vēndut de atunci, dar se ȋice, că sunt ȋeci de mii și mulți au plătit bucata cu 10 franci. Serisorile de comandă primite de Vaux formēză deja un dosar colosal pe care Vaux are de gând să-l argintēscă odată, după ce se vor potoli frigurile de pumnal.

Necrolog. În 6/18 Septembrie a. c. a fost înmormēntarea preotului Teodor Zeri, paroh gr.-or în Caraciu și adm.

parochial în Lunca, ppresb. Zarandului. Cerebralul l'a săvârșit ppresb. tractual Vas. Damian însoțit de nouă preoți. Fericitul în Domnul a reposat în flăcările vieții, fiind numai în al 34-lea an, după ce servi altarului 13 ani. Rămășițele pământești au fost așezate în cimitirul din Cebea, locul natal al repausatului. A fost un sincer spriginitor al bisericii și școlii sale. Dovada despre acesta servește și fapta generoasă a repausatului, care a testat bisericii din Cebea 500 fl. și fondului gimnasiului român din Brad de asemenea 500 fl.

Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Adunarea generală

a „Reuniunii învățătorilor gr. or. din districtul Sibiuului.

Procederea învățătorului față cu elevii, cari intră pentru prima dată în școală.

(Urmare.)

Noi susținem pe baza convingerii noastre pedagogice, că acest cunoscut și necunoscut are să se înțeleagă numai din punct de vedere psihologic, adică cea ce psihologică e cunoscut, dela aceea se pleacă și se mergem la aceea ce psihologică e necunoscut. E întrebare, dacă pentru băieți nu e alt ceva cunoscut, decât în școală și scuturile, casa și curtea, câmpul și delurile. Aceste le vom putea ști numai, dacă vom consulta psihologia, ea ne spune cum se nasc senzațiunile, ideile, sentimentele, năzuințele, voințele și apoi în urmă caracterul. Acesta este singura noastră călăuză pe calea cea spinosă și prea puțin considerată a dascăliei.

Cum se nasc senzațiunile de o cam dată nu avem trebuință să știm, dar avem trebuință de a ști, ce fenomen psihologic este dominant în mintea cea fragedă a copilului de 6 ori 7 ani, căci acestea are să ne intereseze mai de aproape. Psihologia ne spune, că în această vârstă și preste tot în vârstă copilăriei fenomenul psihic dominant este așa numita: *fantasie*. Acesta ni-o spun toți observatorii de copii spre pildă, Sigismund în Kind und Welt, Dr. Preier Die Seele des Kindes; Dr. Lange în cartea sa, Zur Apperception, Ziller în I Jahrbuch des Vereines für wissenschaftliche Pädagogik, Lazarus în Seelenfrage; Herbert și alți mulți pre cari nu-mai numim aici.

Dar ôre avem noi trebuință să ni-o spună cineva, când o putem ști fie-care din propria sa experiență. Nu cred, nu veți ști cu toți, ca copilul mic vorbește cu petrele și lemnele, bate piatra, dacă s'a lovit, chiar părinții nu arareori și liniștesc copii dela plâns prin aceea, că bat lemnul, sau piatra ce a cauzat durerea. Cu toții știm din propria experiență, că fetițele se joacă cu păpușele și până pela anul al 15-lea vorbesc cu ele și se bucură cu ele. Ce însemnată ar avea altcum dezvoltarea industrială, atât de estinsă a jucăriilor de copii, dacă acestea nu ar corespunde plăcerii spirituale ale copiilor?

Chiar faptul, că acestea jucării încep să reprezinte toate branșele de obiecte, după felul ocupațiunii omenești e o dovadă eclatantă, că fantasie e diferită — după felul casei familiei, de unde vin.

Întrebăm noi nu e acesta pentru noi un îndemn destul de a da nutrement spiritual corespunzător stărei sufletesci actuale? Noi credem că acesta pentru noi trebuie să fie o poruncă *metodică* de prima ordine și noi dacă voim, să fim ținuți de pedagogi, ce se conduc în totă lucrarea lor de rațele științei pedagogice.

Cumcă pedagogia este o știință, ori ba, ne vom încerca a ne declara, cu o altă ocaziune în un studiu special, ce credem că va putea se dee o mică lumină în punctul de față.

Ne vine deci mandatul dela forul cel mai suprem și totodată și cel mai competent ca să luăm la început material, ce contribuie la susținerea și dezvoltarea fantasiei elevului.

Atare material după opiniunile generale atât a le sus numiților băieți, cât și a omenilor de știință și de literatură precum și pe baza de experiență singuratică sunt socotite: poveștile, tradițiunile, snovele, fabulele, cimiturile, le gendele, poemele istorice, bucățile teatrale, anecdote și altele de felul acesta. Din această mică și pe scurt indigitare se va putea fie-care se vadă, că cam ce fel de material ne trebuie la începutul școlii, și apoi și în decursul aceleia continuu.

Aici e exprimat numai un principiu metodic, care apoi are a se valida pretutindenea în sfera de activitate școlară. Acestea sunt apoi cestiuni de aplicație de ordinea mai a doua.

Ca se nu trecem cu vederea mai amintim, că la început lucru natural vom căuta să alegem material potrivit din sfera mai de aproape spirituale a elevului și apoi succesive vom purcede la altele și mai departe și dacă ar fi posibil până bucata să reprezinte relațiuni familiare depărtați, surori frați, etc.

Acesta ar fi începerea lucrării.

Nu ne vom putea însă mulțămii cu aceea ca băieții vor ști povești două, trei sau mai multe povești, ci ne vom da silința să le explicăm părțile, ce nu le pot înțelege de tot, ori și numai în parte. Apoi ne vom da silința ca prin întrebări potrivite să și apărțăm faptele persoanelor din punct de vedere al binelui și al răului moral, aducând astfel mai multe judecăți. Bine nepoțe, dice cineva, dar apoi se știe de obicei, că băieții au să învețe în școală a judeca, deci cum să ceri dela ei judecată. Da e adevărat, că în școală au să învețe, dar ôre cum să învețe fără de a-i conduce cineva, precum erau și se cam știe că cu asta prea puțini sunt cari și ferb capul. Și apoi mai e de notat, ca dora noi nu așteptăm dela ei se ne resolve teorema lui Pithagora ori să afle legile lui Kepler, Newton Galilei etc.

Noi ne vom mulțămii chiar și cu judecățile cele mai naive și nu vom pretinde lucruri mari dela micuții poameni. Facând odată lucrul arătat ne vom da sama și de motivele pentru cari au lucrat astfel și nu altmintrele. După aceea vom asemăna faptele lor și vom vedea, cari sunt mai bune și cari sunt mai rele; vom abstrage pre cele bune și vom face din mai multe bune, un singur bun mai mare care se potrivește pentru toate. În urmă vom cerca să ne facem și noi în astfel de poziții să lucrăm și noi, cum am fi făcut de am fi fost în poziția lor și cum ar fi trebuit să facem pe baza adevărului moral aflat. Acesta ar fi în una cele ce am avea să facem să ne credă nimeni, că acest lucru ar fi ușor. Da! e ușor la părere, în realitate însă e foarte anevoios, și numai prin o laborioasă activitate e posibil a-ți câștiga știința și dexteritatea necesară. Dar se poate și cel ce voiesc să fie stimat în această sublimă carieră trebuie să dovedească lumii, că deși clasa dascălească este prea puțin considerată ea totuși e pe deplin conștientă de înalta ei misune culturală în sinul omeniei după a noastră părere în rangul cel de întâiu a ocupațiunilor omenești.

Cele dișe până aci privesc lucrarea numai în sine, adică imediat, ea mai are însă și o parte mediată. În povești, fabule tradițiuni etc. nu se vorbește singur numai de persoane și faptele lor, ci și de lucruri, de schimbările lor, de plante, animale etc. căci dora acestea sunt obiectele cu cari lucră persoanele. Și acest punct trebuie luat în considerare pentru de a începă de el cunoscința despre animale, despre plante, despre minerale, despre aparițiuni fizice și chimice. Acesta din motivul că aici purcedem corect psihologic dela ceva încâtva cunoscute psi-

hologice la ceva necunoscut și așa începem cunoscințele unele de altele, le facem un întreg, le dăm o formă organică. Și bine știm, cât de mult ne place, când vedem pe om, ca ceva întreg, și cât ne displace, când aflăm că el e mutilat, l'compătămim dar tot ne displace. Așa și cu cunoscințele noastre. Cel ce și a concentrat cunoscințele sale în întreg, dela care ese direcția gândirii, ca și rațiile dela sora, acela este un om deplin, și foarte de mare folos atât pentru sine, cât și poporul său și peste tot pentru omenime.

Acesta o vom noi și avem firma convingere, că din punct de vedere al științei nu putem să fim rădăciți.

În chipul acesta o mică bucată literară devine un centru, pentru a începe se orientezi pe elev în lume și în cea ce se întâmplă cu ea și în jurul nostru. Astfel vom cerca să vedem, ce au adus elevii cu sine în școală din casa părintească, din vecinătate din mișcările vom afla de ce sentimente sunt predominanți față cu casa părintească, biserică, comună.

Știindule acestea și fiind noi pre deplin orientați putem apoi mai ușor se continuăm pe o basă sigură. Nimeni nu bagă seamă în pământ până ce n'a arat, curățit, grăpat, etc. și cel ce știe să facă aceste lucrări mai bine și cu înțelepciune, acela are și rade mai bune și mai bogate. Acesta este părerea noastră, această convingerea noastră științifică. Cine vrea și poate să știe mai bine, și mai temeinic poftescă și noi i vom sta la dispoziție cu cea mai deplină sinceritate și francheță ce se pretinde de o avem față cu lucrările, ce direct conduc rezolvarea de probleme culturale de prima ordine. Nu putem de altă parte decât să declarăm erau și sincer și franc, că nici de cât nu vom putea sta de vorbă cu obiecțiuni în cari s'ar arăta și cel mai mic semn de maliție, căci noi știm că nu maliția nice intriga ori vanitatea, sunt armele cu cari are se să lupte adevăratul om de știință, ci sinceritatea, bunăvoința, francheța și peste tot obiectivitatea. Adevărul! Adevărul și éradăvărul este și trebuie să fie singura țăntă a omului de știință.

Acestea fiind convingerile noastre trimitem sincere felicitări învățătorilor poporului român, și dorim să primescă acest mic început numai după merit, căci facând astfel i asigurăm din grația lui Dumnezeu de revedere la anul tot în forma și chipul de acum, învățând mica, dar credem noi vrednica noastră luare de ucenici ai poporului român.

(Va urma.)

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țara noastră.

Descriere populară a Ardélului de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Alba-Iulia are 8167 de locuitori, afară de militari. Din aceștia aproape jumătate sunt români, în număr de 3776, é'ceialți sunt unguri, ovrei, nemți etc.

Pe românii li putem împărți după trecutul lor în trei clase. În centrul orașului locuiau odinioară neguțatori și câți-va măestri, mai ales măcelari; în timpul mai nou numărul lor a scăzut astfel, încât ați abia să mai afli puțini și în centrul orașului locuiesc acum mai cu sama clasa inteligenței române.

În suburbiul Maieri sunt mulți urmași de-ai foștilor jeleri (coloni) ai episcopatului catolic; aici au fost odinioară și pânzari mulți din care cauză să și numesce o biserică română de aici biserică „pânzarilor“, precum am amintit mai înainte. De aici să și înșiși numiți „Heișeni“, adică românii, cari mai înainte, când se transporta sarea de la Uioara pe Mureș, erau plutași de sare, dim-

preună cu locuitorii satelor vecine Partoș și Orda de Jos.

În suburbiul Lipoveni locuiesc urmașii românilor veniți din Lipova, de unde își și are numele suburbiul acesta. Lipovenii au fost aduși ca iobagi ai statului din Lipova la începutul secolului trecut, pentru lucru la șanțurile cetății. După ce s'a terminat cetatea, ei au fost eliberați din iobăgie și li s'a dat ca loc de a să putea așeză definitiv și a-și clădi case, partea din teritoriul orașului, unde locuiesc până ați.

Ocupațiunea de frunte a românilor din A.-Iulia este economia de câmp; o parte din ei își câștigă pâinea cu cărușia în oraș, apoi sunt și un număr ôrecare de meseriași. Între meseriași sunt acum mulți zidari; odinioară erau mulți pânzari și argășitori de piei (pielari), dar acum aceștia s'au împuținat.

Portul românilor din Alba-Iulia este cam corcic, cum sunt de obicei porturile românilor cari locuiesc prin orașele noastre. Cu deosebire femeile au împrumutat mult dela portul femeilor străine, pe când băieții au păstrat mai bine portul românesc. Ei poartă cioreci albi, „lecu“ (peptar) vânat de postav, sumane (jundre) negre sau murge, érna cojoc de piele de ôie.*

Afară de români și unguri, în Alba-Iulia este mare numărul ovreilor, 1357 de suflete. Odinioară în Ardél nu să aflau de loc ovrei, sau erau foarte puțini și numai din secolul al XV-lea au început a să așeză și pe la noi. Atunci li s'a avisat ca loc de locuință A.-Iulia și apoi numai în secolul nostru și cu deosebire după 1848 s'au răspândit și în alte părți ale Ardélului. Acum să afli ovrei pretotundinea în țară, nu numai prin orașe, dar și pe sate, așa că în Ardél este o raritate satul, unde să nu fie ovrei sau cum să dice „satul să nu-și aibă jidovul seu“. Afară de Alba-Iulia cei mai mulți ovrei locuiesc pe valea Someșului-Mare, apoi în număr mai însemnat prin unele orașe ungurești, precum în Cluș, Ogorhei etc. Ovrei să ocupă la noi, ca și în alte țări, cu fel de fel de negustorii, pe sate mai cu sama cu crismăritul și cu negoțul mărunt, având dușene cu articli de prima necesitate. Lucrul greu, cum e bunăoară lucrul câmpului, nu le place, așa că e proverbial faptul, că în Ardél nu veți ovrei muncind în brazdă la sapă ori la cósă.

Ei sunt ômeni deștepți, é' nota caracteristică a lor este pofta de câștig, care îi împinge adeseori și la daraveri necinstite. Ei înșală cu marfa lor pe cine pot, în origme vând beuturi rele și falsificate, é' de altă parte cei mai mulți din ei să poartă murdari și sdrențoși, numai ca să facă stare cu ori ce preț. Din cauza acesta ei sunt cu drept cuvânt urgiși de ceialți locuitori ai țării și adeseori batjocoriți.

În timpul mai nou ovreii să identifice cu poporul unguresc, învață limba ungurească și să sporesc mereu. Numărul lor este în Ardél la 48 mii.

În Alba-Iulia ei au două sinagoge și aici locuiesc și rabinul lor suprem pentru țara Ardélului.

(Va urma.)

Convocare.

Adunarea generală a despărțământului XII Alba-Iulia al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, conform deciziei luate în ședința comitetului ținută la 7/19 Octobrie a. c. să convocă în opidul Ighiu pe ziua de Duminecă în 4 Novembre st. n. (23 Octobrie v.) 10 ôre a. m. în școală română.

La această adunare sunt rugați a participa în număr cât de mare, atât membrii despărțământului cât și toți românii iubitori de progres.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin directorele său.
2. Raportul comitetului despărțământului despre activitatea sa dela reactivarea despărțământului.
3. Raportului cassariului.

*) Date despre românii din A.-Iulia ne a dat dl Rubin Pația, adv. în A.-Iulia.

4. Insinuarea membrilor noi și incassarea tacselor dela membrii vechi.
5. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală viitoare.
6. Propuneri.
7. Disertațiune: Procedura cea nouă civilă în cauze sumari, de avocatul Georgiu Filip, explicată pentru popor.
8. Cari sunt căile, cari conduc la înaintarea poporului nostru, disertațiune de protopresbiterul Nicolau Ivan.

Alba-Iulia 8/20 Octombrie 1894.

Direcțiunea.

Din public.*)

Dare de seamă.

Cu ocaziunea adunării generale a „Reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Sibiiului” ținută în zilele de 1 și 2 Octombrie st. v. a. c. în comuna Boița, la masa comună dată învățătorilor de repre-

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta direcțiunea nu e responsabilă.

sentanța bisericească și politică din Boița a inițiat dl. paroh de acolo Ioan Bobeș o colectă pentru „fundațiunea Ioan Popescu”, la care au contribuit următorii:

Ioan Bobeș, paroh în Boița 5 fl. Dr. Petru Șpan, prof. sem. 5 fl. Ioan Popovici, prof. la școlă de fete 1 fl. Toma Doican, preot-învățător 1 fl. Iuliana Iovescu, învăță-tore 1 fl. Ioan Banciu învățător 1 fl. Solomon Făgărașan învățător 1 fl. Ioan Cloaje proprietar în Boița 1 fl. Trandafir Dragomir învățător 1 fl. Petru Indrieș, notar în Boița 1 fl. Radu Istrate, proprietar 1 fl. Rest din colecta telegramelor 1 fl. 15 cr. Suma 20 fl. 15 cr. Suma de 20 fl. și 15 s'a administrat dlui asesor consistorial Mateiu Voilean, inițiatorul fundațiunii „Ioan Popescu”

Sibiiu, 15 Octombrie, n. 1894.

I. Popovici,
cassarul Reuniunii înv.
ca colectant.

La producțiunea teatrală, împreună cu petrecere de joc, ținută la 6/18 August a. c. s'a încassat fl. 195.50 s'a spesat 82 fl. 61 cr. a rămas venit curat 112 fl. 89 cr. Venitul curat s'a administrat „fondului elevilor morboși dela gimnasiul din Brad”,

pentru care a fost destinat. Esprimăm profundă mulțumită tuturor binevoitorilor epigoni.

Brad, 30 Septembrie, 1894.

Pentru comitetul arangiator:
Stefan Albu. Petru Rîmăș.
Dr. Ioan Radu. Dr. Pavel Opriș.

Bibliografic.

A apărut:

„Călimdarul Aurorei”, pre anul comun 1895 cu ilustrațiuni. Gherla. Tipografia „Aurora” A. Todoran. 1894. Prețul unui exemplar 30 cr. Spedit prin poștă 35 cr.

A apărut:

— „Călimdarul Badii Ioan”, anul I. Edit. Tipografiei „Aurora” A. Todoran Gherla 1894.

A apărut:

— „Sfaturi de aur”, seu Calea către fericire pentru sătenii români de totă starea și etatea. Cel mai aco-

modat premiu pentru pruncii dela școlile confes. sătesci române, de Aron Boca Velchereanu proprietar, curator prim., jude și colectore în Velcheriu. Cu o prefață de G. Simu. Editura și tip. Tipografiei „Aurora” A. Todoran Gherla 1894.

A apărut:

— „Rândunica”, nr. 20 cu următorinl sumariu:

„Cele din urmă foi”, de Iuliu I. Roșca. — „Profesorul Iordache”, de Marg. Moldovan. — „Esilatelor noastre”, de V. B. Muntenescu. — „Secretarul și bucătarul”, de Scribe și Mélesville. — „Din trecut”, de Aurel Ciato. — „Vorbă slabă”, de Brebene. — „Rămurele”: — „Lacrimi!” de I. Spartali. — „Uituri (chiuituri)” de I. G. — „Feliurite”, de * * *

Loterie.

Miercuri, în 24 Octombrie, n. 1894.

Brünn: 52 63 23 16 32

Nr. 429

[223] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna Mag, protopresbiteratul Seliștei, pe baza rezoluțiunii consistoriale din 6 Septembrie a. c. Nr. 5747 B. se scrie de nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.”

Dotățiunea împreună cu acest post este de 350 fl. v. a.

Informațiuni mai de aproape se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflecții la acest post își vor asterne cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigore subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Seliște, 29 Septembrie, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliștei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 715/894.

[221] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al II-lea de paroh de clasa a doua, în comuna Poiana, protopresbiteratul gr.-or. al Mercurei, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Dotățiunea împreună cu acest post, după-cum s'a starorit de comitetul parochial concernent la 3 Septembrie a. c. este în venite sigure de 600 fl. 10 cr.

Informațiuni mai de aproape se pot lua dela presidiul comitetului parochial din acea comună și dela oficiul protopresbiteral.

Concurenții își vor asterne petițiunile lor instruite conform normelor în vigore la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul prefapt.

Mercurea, la 14 Sept. 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 511

[222] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei a II-a din comuna Răchita protopresbiter. Sebeșului se publică din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh dau suma de 403 fl. 87 cr. Informațiunile mai de aproape despre această dotățiune se pot trage dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh au a-și asterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigore, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la termenul sus-indicat.

Sebeș, 30 Septembrie 1894.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protop.

Nr. 6583 Plen.

[213] 2—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor și ajutoarelor, ce vin a se vota pe anul 1895 din fundațiunea „Andronic”:

I. pentru învățăcei de ori ce meserie.

II. pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1893 și

III. pentru sodali, cari petrecând cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovezi despre dexteritatea și hărnicia lor pentru a deveni măs-tri, — prin acesta se publică concurs până în 31 Decembrie 1894 stil vechiu, pe lângă următoarele condițiuni:

Toți, cari voesc a concura la stipendii și ajutoare, au să producă în general:

1. Carte de botez;
2. Atestat comunal despre averea proprie și a părinților;
3. Atestat familiar dela parochul locului, despre familia părinților concurentului și fiind și acesta căsătorit, și despre familia dînsului, în atestat având să se cuprindă și arătarea, că în familie câți copii sunt minorenii, câți frecuentază școlă și câți se mai află la vre o meserie.

Afară de recerințele generale au se mai arete în special;

I. Învățăcei:

- a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;
- b) că au cercetat cu succes bun cel puțin școlă poporală;
- c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul s'a înregistrat în condica autorității industriale, (la protopretori ori magistrați) având a-l alătura la concurs în original, sau în copie autentică.

II. Sodali:

- a) că au terminat periodul de învățătură în decursul anului 1894, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (§ 67 art. de lege XVII din 1884);
- b) că au purtare bună, și fac sporiu mulțumitoriu în meserie și acesta o vor dovedi prin atestatul măestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) să arete prin atestat dela măestru, ce cunoștință de limbi mai au;

d) aparținând eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriași, să o dovedescă acesta prin atestatul dela reuniune.

III. Sodali, cari sunt în condițiune a deveni măs-tri:

- a) să aibă certificatul de măestru;
- b) să fie lucrat cel puțin 6 ani consecutiv ca calfe, ceea ce o vor dovedi cu atestatele dela măestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;
- c) în cerere se arete anume unde voesc a se așeza ca măs-tri, ce fel de mijloce în bani mai au pentru a-și începe meseria pe socotela lor, apoi să producă și alte documente recomandătoare.

Dela toți concurenții, de ori ce categorie se recere, ca cererile să fie scrise și subscrise de mâna lor proprie, și adresate Consistoriului archidiececan gr. or. în Sibiiu, să le înainteze aici cel mai târziu până la 31 Decembrie 1894 stil vechiu.

Sibiiu, din ședința plenară, și nută la 3 Octombrie, 1894.

Consistoriul archidiececan.

Nr. 452/894

[219] 2—3

EDICT.

Ioan Milea, gr. or. din Seliște, protopresbiteratul Seliștei care a părăsit cu necredință pre legitima lui soție Ana D. Bloț, gr. or. tot din Se-

liște de trei ani trecuți fără a se ști unde se află și dacă mai trăiesce pe temeiul rezoluțiunii consistoriale din 27 Septembrie a. c. Nr. 4023 B. se citează a se înfățișa înaintea subsemnatului oficiu în termen de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român” căci la din contră procesul divorțial intentat asupra-i de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Seliște, 8 Octombrie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 392.

[209] 2—3

CONCURS.

La parochia de clasa a III Dupuș-dorf se deschide concurs de paroh cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român.”

Emolumentele împreună cu acest post computeate în bani dau un venit anual sigur de 365 fl. (și cuartir închiriat plătit de bis.)

Doritorii de a compete au a-și asterne publice instruite conform legii subsemnatului oficiu.

Mediaș, 7 August, 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al trac-tului Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Chendi,
adm. prot.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara — Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanția pe mai mulți ani, provădute cu adjuștări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adjuștare de fer bătut, — ea și spre turnarea de tóce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

[17] 40—52

Preș-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.